

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce **L. K.**, zastoupeného JUDr. Martinem Týle, advokátem se sídlem Škroupova 561, 530 03 Pardubice, proti žalovanému **Finančnímu ředitelství v Hradci Králové**, se sídlem Horova 17, 500 02 Hradec Králové, proti rozhodnutí ze dne 6. 4. 2004, č. j. 970/150/2004-Stř, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 2007, č. j. 31 Ca 74/2006 - 72,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 2007, č. j. 31 Ca 74/2006 - 72, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Dne 9. 11. 1995 uzavřel žalobce jako kupující kupní smlouvu, jejímž předmětem byla nemovitost, se společností H.-T. P., s. r. o. jako prodávajícím. Dne 9. 6. 1997 vydal Finanční úřad v Pardubicích (dále jen „správce daně“) výzvu k zaplacení daňového nedoplatku ručitelem podle § 57 odst. 5 zákona České národní rady č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen daňový řád), ve výši 354 240 Kč a doručil ji žalobci, neboť výše zmíněný prodávající svou daňovou povinnost nesplnil a byl na něj prohlášen konkurs. K úhradě předmětného daňového nedoplatku byl žalobce povinen jakožto ručitel ve smyslu § 8 odst. 1 písm. a) zákona České národní rady č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí. Následně dne 14. 10. 1998 vydal správce daně výzvu k zaplacení daňového nedoplatku ručitelem v náhradní lhůtě a odvolání žalobce do této výzvy zamítl. Dne 13. 6. 2002 sestavil správce daně výkaz nedoplatků žalobce a na jeho základě vydal dne 1. 11. 2002 exekuční příkaz na přikázání pohledávky žalobce za společností A. C. R., a. s. do výše 361 324 Kč; námitky žalobce proti tomuto příkazu svým rozhodnutím ze dne 20. 11. 2002 správce daně zamítl. Následně dne 30. 9. 2003 vydal správce daně rozhodnutí o zastavení řízení, jímž byla částečně zastavena daňová exekuce v částce 8174,34 Kč nařízená

předmětným exekučním příkazem; odvolání žalobce proti tomuto rozhodnutí správce daně zamítl žalovaný svým rozhodnutím ze dne 6. 4. 2004.

Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou ke Krajskému soudu v Hradci Králové, který ji svým usnesením ze dne 10. 2. 2005 odmítl; své rozhodnutí zdůvodnil tím, že napadeným rozhodnutím žalovaného nebylo zasaženo do práv žalobce, a proto nebyla splněna jedna z podmínek řízení vyžadovaná v § 65 odst. 1 s. ř. s., jejíž nedostatek nelze odstranit. Ke kasační stížnosti žalobce Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 14. 2. 2006 zrušil předmětné usnesení krajského soudu. V odůvodnění uvedl, že nesplnění podmínek řízení ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. lze najisto vyslovit jen tehdy, pokud napadený úkon není rozhodnutím, pokud žalobce netvrdí, že byl zkrácen na právech, nebo pokud je takové zkrácení pojmově vyloučeno, což však není projednávaný případ. Posouzení, zda bylo do práv žalobce zasaženo, je otázka meritorní, kterou nelze vyřešit procesní formou, již použil krajský soud (tj. odmítnutí návrhu).

Krajský soud v Hradci Králové proto pokračoval v řízení a následně dne 31. 5. 2007 vydal rozsudek, jímž žalobu zamítl.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobce namítl, že krajský soud nerespektoval ustanovení § 110 odst. 3 s. ř. s., neboť se nedostatečným způsobem vypořádal se spojitostí věci s konkursním řízením za úpadcem H.-T. P., s. r. o. Liknavým přístupem správce daně došlo k tomu, že žalobci byla odňata možnost řádným způsobem uplatnit své nároky v konkursním řízení. Ve výzvách k uhrazení daňových nedoplatků ručitelem nejsou uváděny konkrétní právní úkony (kupní smlouvy), se kterými je daňový nedoplatek spojen, a proto došlo na straně žalobce k záměně jednotlivých kupních smluv, resp. k záměně výzev k zaplacení nedoplatku ručitelem. Krajský soud žádným způsobem neřeší to, že mezi žalobcem a H.-T. P., s. r. o. byly uzavřeny v rozhodném období dvě kupní smlouvy (první dne 9. 11. 1995, s níž je spojen právě projednávaný spor, a druhá dne 14. 11. 1995), kterými byly prodány, každou z nich samostatně, jeden objekt panelového domu. Šlo o typově shodné objekty se stejnou cenou, a proto byla vyměřena u obou převodů daň z převodu nemovitostí ve shodné výši 361 325 Kč. Tím, že správce daně vydal, pokud jde o kupní smlouvu ze dne 14. 11. 1995, chybnou výzvu, přičemž následně bylo vydáno rozhodnutí o ověření neplatnosti této výzvy, byl na straně žalobce vyvolán dojem, že již neexistují žádné výzvy ve vztahu k daňovému nedoplatku. Pokud jde o kupní smlouvu ze dne 9. 11. 1995, pak byla mimo jiné vydána, avšak nikde v rozsudku není zmiňována, výzva k zaplacení daňového nedoplatku ručitelem ze dne 5. 5. 1998. Proti této výzvě podal žalobce odvolání a dne 13. 10. 1998 byla ověřena neplatnost této výzvy (ani toto rozhodnutí však není součástí správního spisu). Veškeré takto po sobě vydávané výzvy následně ověřované jako neplatné neobsahovaly žádné údaje o kupních smlouvách, ke kterým se vztahují. Podle názoru žalobce proto řízení před soudem i před správcem daně souvisí s konkursním řízením za úpadcem H.-T. P., s. r. o., neboť žalobci, který nevěděl o tom, že vůči němu směřují nějaké pohledávky správce daně z titulu ručení za pohledávky úpadce, byla odňata možnost jakkoliv se přičinit o uhrazení daně úpadcem a v zákonné lhůtě přihlásit svoji pohledávku do konkursního řízení. Tímto způsobem vznikla žalobci škoda způsobená samotným správcem daně, který nepostupoval při správě pohledávky za úpadcem s náležitou péčí.

Dále žalobce brojil proti závěru krajského soudu, že výzva k zaplacení daňového nedoplatku ručitelem ze dne 9. 6. 1997 není nulitním rozhodnutím. Podle názoru žalobce je absence vymezení kupní smlouvy v této výzvě zásadním nedostatkem, který zavrhuje právo

žalobce vydanou výzvou nerespektovat. Na takovou výzvu dopadá rozhodnutí Nejvyššího správního soudu publikovaného pod č. 212/2004 Sb. NSS; výzva postrádá zákonné náležitosti správního aktu, které vyvolávají její nicotnost. Je-li absolutně neplatná výzva ze dne 9. 6. 1997, pak musí být dle žalobce neplatné i následující právní akty správce daně a žalovaného, které z této výzvy vycházejí nebo které byly na základě této výzvy vydány.

Konečně žalobce namítl, že v předmětné věci nebylo nařízeno jednání a žalobci ani jeho právnímu zástupci není známo, kdy proběhlo jednání, při kterém byl vydán kasační stížností napadený rozsudek. Žalobce přitom svým podáním ze dne 23. 7. 2004 výslovně sdělil soudu, že nesouhlasí, aby ve věci samé bylo rozhodnuto bez jednání, a žádá, aby jednání bylo nařízeno. Postupem soudu tak byla žalobci odejmuta možnost aktivně se jednání účastnit, navrhopat provedení důkazů, k provedeným důkazům se vyjadřovat a ani mu nebylo umožněno přednést závěrečný návrh

Ze všech výše uvedených důvodů žalobce navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušil.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí a navrhl kasační stížnost zamítnout.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil, zda je předložená kasační stížnost přípustná k projednání ve smyslu § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., podle něž je kasační stížnost nepřipustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Smyslem uvedeného ustanovení o omezení přípustnosti kasačních stížností je zamezení opakování kasační stížnosti ze stejných důvodů, které by logicky nemohlo přinést jiný výsledek a vedlo by jen k protahování řízení. K tomu je vhodné uvést nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05, podle něž je možné novou kasační stížnost odmítnout podle § 104 odst. 1 písm. a) pouze v případě, že v předchozím řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud vyjádřil závazný právní názor týkající se posouzení věci samé. Podle Ústavního soudu „*vztáhnout však citované ustanovení též na případy, kdy Nejvyšší správní soud pouze vytýká nižšímu správnímu soudu procesní pochybení, resp. nedostatečně zjištěný skutkový stav (...), by ve svých důsledcích, v rozporu i s úmyslem zákonodárce, mohlo vést k naprosté zbytečnosti Nejvyššího správního soudu, neboť byl-li by výklad přdestřený v projednávané věci Nejvyšším správním soudem přípustný, mohl by tento soud v každé projednávané věci vždy prvním kasačním rozhodnutím vytknout jakoukoli (třebas i malichernou) procesní vadu a poté v druhém kasačním řízení kasační stížnost odmítnout, a tím odmítnout i věcný přezkum naříkaného rozhodnutí z pohledu aplikace hmotného práva*“. Ústavní soud zde tedy postavil najisto, že omezení přípustnosti kasační stížnosti lze uplatnit pouze v případech, kdy již měl Nejvyšší správní soud možnost vyjádřit se k věci samé, tj. k výkladu hmotného práva; naopak byla-li předmětem první kasační stížnosti pouze otázka procesní (resp. procesní pochybení správního soudu prvního stupně), není možné novou kasační stížnost týkající se věci samé bez dalšího odmítnout. V projednávaném případě se Nejvyšší správní soud v řízení o první kasační stížnosti k věci samé nevyjádřil, a proto je nutné druhou kasační stížnost žalobce považovat za přípustnou.

Nejvyšší správní soud dále zkoumal napadený rozsudek z hlediska důvodů obsažených v § 109 odst. 3 s. ř. s., podle něž Nejvyšší správní soud není vázán důvody kasační stížnosti, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. K přezkumu těchto důvodů je tedy Nejvyšší správní soud povinen z moci úřední, a pokud by shledal jejich naplnění, byl by nucen rozhodnutí krajského soudu zrušit, aniž by se meritorně zabýval dalšími důvody kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přitom připomíná, že žalobce v dané věci napadá rozhodnutí žalovaného vydané v exekuční fázi daňového řízení. Jak zdejší soud již judikoval, je soudní přezkum správních rozhodnutí v této fázi omezen: *„je-li u správního soudu napadeno rozhodnutí vydané v další fázi řízení (v řízení exekučním), pak přirozeně soud může zkoumat jen samotnou existenci titulu a vhodnost zvoleného způsobu exekuce, poměr výše pohledávky k ceně exekucí postižené věci apod., navíc za podmínky, že stížnost tvrdí například, že exekuční titul neexistuje, zvolený způsob exekuce není zákonem připuštěn, že cena postižené věci je v nepoměru k výši pohledávky atp. Soud se ve fázi exekučního řízení nemůže zabývat skutečnostmi, které nastaly před vydáním vykonatelného výkazu nedoplatků, tedy v řízení vyměřovacím“* (bližší viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2004, č. j. 1 Afs 47/2004 - 75, www.nssoud.cz, nebo rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2005, č. j. 2 Afs 81/2004 - 54, publikováno pod č. 791/2005 Sb. NSS). Krajský soud proto postupoval správně, když k námitce žalobce přezkoumal otázku nicotnosti (neexistence) výzvy daňovému ručiteli ze dne 9. 6. 1997, kterou je nutno v daném případě považovat za exekuční titul.

Nicméně pokud soud posuzuje nicotnost správního aktu, je minimální podmínkou pro správné rozhodnutí v této věci skutečnost, že napadený správní akt má soud k dispozici a může tedy jeho obsah skutečně přezkoumat; tak tomu však v projednávaném případě nebylo. Správní spis totiž neobsahuje žalobcem zpochybňovanou výzvu ze dne 9. 6. 1997. Ačkoliv obě strany sporu skutečnost, že byla výzva vydána, nepopírají, nelze o její nicotnosti rozhodovat jen na základě tvrzení jedné ze stran. Jednou ze základních zásad soudního řízení správního je rozhodování na základě spolehlivě zjištěného skutkového stavu. Ve správním soudnictví nachází tato zásada odraz vtom, že rozhodnutí soudu vychází ze správního spisu, z podání stran a případně z dalších důkazů provedených při ústním jednání před soudem. Pokud si tedy soud neopatřil úplný správní spis a podklady pro své rozhodnutí čerpal jen z tvrzení žalovaného či žalobce, trpí řízení před ním vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), k jejímuž přezkumu je Nejvyšší správní soud povinen z moci úřední.

Jako důvodnou pak Nejvyšší správní soud shledal i poslední námitku žalobce spočívající v tom, že krajský soud rozhodl bez nařízení jednání. Ze soudního spisu vyplývá, že krajský soud vyzval dne 13. 7. 2004 zástupce žalobce k vyjádření, zda souhlasí s tím, aby soud rozhodl o žalobě bez nařízení jednání. Podáním doručeným soudem dne 26. 7. 2004 zástupce žalobce vyjádřil nesouhlas s takovým postupem a požádal, aby bylo jednání ve věci nařízeno. Dne 10. 2. 2005 se uskutečnilo jednání, přičemž z protokolu o jednání vyplývá, že po poučení stran dle § 4 až 8 s. ř. s. zástupce žalobce uvedl, že trvá na žalobě. K dotazu soudu pak zástupce žalobce ještě prohlásil, že řízení o částečném zastavení exekučního řízení nebylo zahájeno na základě návrhu žalobce. Na to krajský soud přerušil jednání a následně usnesením žalobu odmítl. Po zrušení

tohoto usnesení Nejvyšším správním soudem se dne 31. 5. 2007 konalo jednání v jehož průběhu předsedkyně senátu zkonstatovala podstatný obsah spisu a poté byl vyhlášen rozsudek, jímž se žaloba zamítá, rozsudek byl odůvodněn a dáno poučení. Na tomto jednání nebyla přítomna ani jedna ze stran sporu ani jejich zástupci; ze soudního spisu přitom vyplývá, že strany nebyly k tomuto jednání vůbec předvolány.

Uvedený postup soudu nelze považovat za souladný se zákonem a s Listinou základních práv a svobod. V daném případě nebyly splněny podmínky rozhodnutí věci bez nařízení jednání ve smyslu § 51 a 76 odst. 1 s. ř. s.; navíc žalobce dal soudu jasně najevo, že na jednání soudu trvá. Tento projev vůle žalobce (jeho zástupce) nebyl konzumován tím, že Nejvyšší správní soud zrušil usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby; naopak dokud žalobce svůj postoj k této otázce výslovně nezmění nebo pokud nebudou splněny podmínky dle § 51 a 76 odst. 1 s. ř. s., není soud oprávněn přistoupit k rozhodnutí ve věci bez veřejného slyšení stran. Tedy i v situaci, kdy by před krajským soudem proběhlo řádné jednání ve věci, na jehož základě by bylo vydáno rozhodnutí, které by bylo následně Nejvyšším správním soudem zrušeno, je krajský soud povinen v dalším řízení opět nařídit jednání. V projednávaném případě navíc jednání proběhlé dne 13. 7. 2004 bylo natolik nedostatečné (v podstatě došlo jen k přednesení žaloby), že nařízení nového jednání bylo pro řádné rozhodnutí věci přímo nutné. Nezákonnost postupu krajského soudu potvrzuje i judikatura Nejvyššího správního soudu, např. rozsudek ze dne 29. 11. 2005, č. j. 4 As 46/2004 - 58, www.nssoud.cz, podle nějž „*zamítl-li soud žalobu bez jednání poté, co na výzvu předsedy senátu (§ 51 odst. 1 s. ř. s.) vyjádřil účastník řízení s takovým postupem nesouhlas, je kasační stížnost podaná z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. pro vadu řízení spočívající v tom, že byla účastníku odepřena možnost jednat před soudem, důvodná.*“ Současně bylo postupem krajského soudu porušeno ústavní právo žalobce zakotvené v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle nějž má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. I v tomto případě se tedy krajský soud dopustil vady řízení, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé.

S ohledem na výše uvedené se Nejvyšší správní soud již nezabýval dalšími námitkami žalobce, zrušil napadené rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž bude krajský soud vázán názorem vysloveným v rozsudku zdejšího soudu, tedy doplní správní spis, nařídí ve věci jednání a na jeho základě se vypořádá se všemi žalobními námitkami. V novém řízení rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. října 2007

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu